

Kepentingan Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim di Malaysia

[The Importance of Muslim-Friendly Tourism Services in Malaysia]

Muhamad Zuhaili Saiman*¹

¹ Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS), Universiti Teknologi MARA (UiTM),
40450 Shah Alam, Selangor, Malaysia

* Corresponding author: mdzuhaili@uitm.edu.my

DOI: <https://doi.org/10.33102/ uij.vol36no02.512>

Abstrak

Jumlah pelancong muslim semakin meningkat pada masa kini ekoran bilangan populasi penduduk Islam semakin berkembang pesat di seluruh dunia. Ini menunjukkan peningkatan pelancong muslim untuk melawat negara lain termasuklah negara bukan Islam. Masalah berlaku apabila wujud kebimbangan oleh pelancong muslim untuk melawat negara bukan Islam yang tidak menyediakan perkhidmatan pelancongan mesra muslim. Objektif kajian ini menganalisis kepentingan perkhidmatan pelancongan mesra muslim di Malaysia. Kepentingan perkhidmatan pelancongan mesra muslim merangkumi penyediaan makanan dan minuman halal, kemudahan perkhidmatan yang betul, penginapan, hospitaliti dan kemudahan yang sejajar dengan pematuhan syariah serta mencapai maqasid al-shariah. Metodologi kajian ini yang digunapakai menerusi pendekatan reka bentuk penyelidikan kualitatif. Penyelidikan kualitatif ini dipilih kerana bersesuaian dengan pengumpulan dan perolehan dapatan-dapatan kajian menerusi kajian kepustakaan menerusi analisis kandungan dan dokumen daripada artikel penerbitan, kertas kerja dan jurnal penyelidikan lepas. Seterusnya, dapatan-dapatan yang diperolehi akan digabungkan bagi menganalisis semua data seterusnya memberikan perbincangan sebagai kesimpulan bagi isu kajian mengenai penyediaan perkhidmatan pelancongan mesra muslim secara global. Hasil kajian menunjukkan walaupun keperluan perkhidmatan pelancongan mesra muslim adalah untuk kesesuaian pelancong muslim namun ia turut boleh dinikmati dan memberikan manfaat kepada pelancong non muslim.

Kata kunci: Pelancongan, pematuhan syariah, mesra muslim, non muslim

Abstract

The number of Muslim tourists is increasing nowadays due to the rapidly growing Muslim population around the world. This shows the increase of Muslim tourists to visit other countries including non-Muslim countries. The problem arises when the concern by Muslim tourists wish to visit non-Muslim countries that do not provide Muslim-friendly tourism services. The objective of this study is to analyze the importance of Muslim-friendly tourism services in Malaysia. The importance of Muslim-friendly tourism services includes the provision of halal food and beverages, proper accessibility, accommodation, hospitality, and facilities that are in line with syariah compliance and achieve the maqasid al-shariah. The methodology of this study used a qualitative

Manuscript Received Date: 21/01/24

Manuscript Acceptance Date: 27/06/24

Manuscript Published Date: 30/07/24

©The Author(s) (2024). Published by USIM Press on behalf of the Universiti Sains Islam Malaysia. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non-Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. For commercial re-use, please contact penerbit@usim.edu.my

research design approach. This qualitative research was chosen because it is compatible with the collection and acquisition of research findings through literature review, content and document analysis from published articles, working papers and past research journals. Next, the findings will be combined to analyze all the data and then provide a discussion as a conclusion for the research issue on the provision of Muslim-friendly tourism services globally. The results of the study show that although the need for Muslim-friendly tourism services is for the comfort of Muslim tourists, it can also be enjoyed and provide benefits to non-Muslim tourists.

Keywords: Tourism, Shariah compliance, Muslim-friendly, non-Muslim

1.0 Pendahuluan

Populasi umat Islam yang semakin meningkat pada masa kini membawa kepada permintaan yang tinggi untuk keperluan pelancongan menyediakan perkhidmatan yang mematuhi peraturan Islam dan memenuhi kriteria mesra muslim. Penduduk Islam berkembang pada kadar yang paling cepat di seluruh dunia (Khan et al., 2022). Kebanyakan negara Islam yang menyediakan perkhidmatan pelancongan mesra muslim semakin berkembang sesuai dengan peningkatan jumlah populasi muslim di seluruh dunia termasuklah Malaysia (Irshad, Sahari & Husna, 2022). Kefahaman terhadap konsep perkhidmatan pelancongan mesra muslim yang perlu disediakan adalah bukan sahaja dari aspek penyediaan makanan dan minuman yang halal tetapi juga dari segi aspek penginapan, kemudahan dan sebagainya juga berkaitan dengan tingkah laku bagi memudahkan pelancong muslim dapat mengamalkan agamanya dengan lebih selesa. Salah satu kepentingannya ialah mempunyai standard mesra Muslim bagi industri yang melibatkan sektor pelancongan termasuklah perkhidmatan hospitaliti di Malaysia yang akan dapat meningkatkan keyakinan masyarakat umum bahawa semua amalan dan aktiviti adalah memenuhi kehendak prinsip syariah. Begitu juga dengan setiap produk, instrumen, operasi, amalan, pengurusan dan sebagainya (Hisyam, Latifah, Khairil, M. Yazis, Junaidah & Nazratul, 2022)

Salah satu bentuk hiburan terpenting dari segi perspektif Islam ialah pelancongan mesra muslim. Ia adalah pelancongan yang menyediakan hiburan yang sesuai untuk mengisi dan memanfaatkan masa lapang dengan mengikut hukum-hakam Islam yang disebut sebagai pematuhan syariah. Dalam perspektif perundangan Islam, sebarang kemudahan seperti hotel, restoran, taman hiburan, pengangkutan, alam sekitar dan sebagainya mestilah selaras dengan ajaran dan ketetapan Islam yang betul. Motivasi dan proses pemilihan destinasi pengembara Muslim juga harus diterokai. Menurut Saffinee (2022), kriteria bagi pelancongan mesra muslim adalah penting untuk membezakan antara asas masyarakat untuk menyokong dasar dan pengurusan pelancongan mengikut undang-undang Islam. Secara tidak langsung, penyediaan perkhidmatan pelancongan mesra muslim juga memberikan keselesaan kepada pelancong non muslim kerana ia membantu mereka untuk mendapati akan keindahan Islam yang menjamin keselamatan dan keselesaan. Disebabkan itu, menurut Zaini, Adib & Izhar (2020) bahawa pelancongan mesra muslim selain dari pematuhan syariah, perlulah memastikan aspek-aspek sedia ada memenuhi maqasid al-shariah berdasarkan prinsip yang lima iaitu penjagaan agama (*al-din*), nyawa (*al-nafs*), akal (*al-'aql*), keturunan (*al-nasab*) dan harta (*al-mal*).

Menurut Irshad & et.al (2022), untuk melaksanakan pelancongan mesra muslim, terdapat perkara atau perkara asas yang perlu disertakan seperti pengangkutan, premis makanan, kewangan, pakej pelancongan dan hotel dan perkara ini hendaklah dikendalikan dan dipenuhinya berdasarkan kriteria pematuhan syariah. Negara-negara yang menyediakan perkhidmatan pelancongan mesra muslim menjadi tarikan dan pilihan utama khususnya kalangan pelancong muslim kerana mereka merasa lebih selesa dan selamat dari sudut pengamalan ibadah sepanjang pelancongan. Adalah penting untuk memenuhi keperluan yang berkaitan dengan aktiviti yang melibatkan pemudah cara kepada pelaksanaan agama Islam dalam industri pelancongan, terutamanya yang berkaitan dengan perhotelan, tarikan, pengangkutan dan pilihan tempat makan (Losurdo, 2022). Ia menunjukkan hasil perkhidmatan pelancongan mesra muslim sejak kebelakangan ini semakin meningkat berikutan permintaan yang lebih tinggi terhadap perkhidmatan yang bukan sahaja selaras dengan hukum-hakam Islam tetapi juga mencapai aspek maqasid al-shariah.

Berdasarkan laporan OIC dan SESRIC (2017) yang dibuat, terdapat lima komponen utama apabila melibatkan sektor pelancongan yang mesra muslim atau patuh syariah yang perlu diberi keutamaan kerana asasnya ia melibatkan sensitiviti pelancong muslim dan aktiviti harian keagamaan mereka apabila keluar melancong. Laporan itu adalah berdasarkan pengadaptasian daripada Akyol dan Kilinc (2014). Komponen-komponen utama tersebut adalah sama seperti pelancongan konvensional, namun yang membezakan adalah komponen-komponen ini perlu halal dan patuh syariah.

Rajah 1 Lima Komponen Utama Pelancongan Islam Yang Perlu Diberi Keutamaan. – Laporan OIC dan SESRIC (2017)

2.0 Permasalahan Kajian

Dalam perbincangan mengenai perkhidmatan pelancongan mesra muslim, yang menjadi dilema ialah penggunaan istilah yang paling sesuai untuk digunakan sama ada istilah pelancongan Islam atau pelancongan halal. Dari perspektif Islam, halal seperti yang ditakrifkan di atas merujuk kepada sebarang amalan atau aktiviti dalam pelancongan yang 'dibolehkan' mengikut ajaran Islam (Syariah). Oleh itu, penggunaan istilah 'patuh syariah' atau 'halal' memberi makna yang sama. Istilah 'Islam' hanya digunakan untuk perkara yang berkaitan secara langsung dengan akidah dan kepercayaannya (seperti undang-undang Islam, nilai-nilai Islam, prinsip dan kepercayaan, ibadah Islam). (Battour, 2018)

Kebanyakan takrifan ini ditakrifkan secara umum dan digunakan secara bergantian. Dengan kata lain, pelancongan halal dan pelancongan Islam dianggap sebagai konsep yang serupa. Menurut Jafari dan Scott (2014) menjelaskan definisi pelancongan Islam sebagai “Galakan pelancong yang mungkin memenuhi keperluan undang-undang Syariah”. Definisi tersebut memfokuskan kepada hukum Islam dan keperluannya untuk memenuhi keperluan pelancong tetapi mengabaikan agama pelancong (Muslim) dan dimensi lain. Namun menurut Battour (2018) definisi yang dikemukakan oleh Jafari dan Scott tersebut lebih sesuai bagi istilah 'pelancongan halal' berbanding 'pelancongan Islam'.

Sehubungan itu, terlalu banyak nama dan konotasi bagi menunjukkan konsep pelancongan dalam Islam secara berlainan. Walaupun begitu terma yang digunakan masih belum mencapai definisi yang bersifat universal kerana perbezaan kefahaman terhadap justifikasi bagi pelancongan dalam Islam itu sendiri (Anon, 2015). Antara nama yang menjadi kebiasaan terma adalah Pelancongan Halal (Halal Tourism), Pelancongan Syariah (Shariah Tourism) dan Pelancongan Mesra Muslim (Muslim-friendly Tourism) (OIC & SESRIC, 2017)

Disebabkan itu, terma yang jelas amat penting bagi kefahaman mengenai pelancongan mesra muslim tersebut agar ia tidak menjadi polemik ia hanya untuk muslim sahaja tanpa non-muslim apatah lagi melibatkan negara bukan Islam untuk menyediakan perkhidmatan mesra muslim kepada pelancongan muslim yang datang ke tempat mereka. Ini kerana menurut Battour, Mady, Salaheldeen & et. al (2022), amalan pelancongan mesra muslim atau pelancongan halal boleh dilihat sebagai menghadkan pengembangan tahap kualiti dalam industri pelancongan kerana perlu memastikan segala aktiviti dan penyediaan yang halal sahaja tanpa ada yang haram. Secara langsung, penyediaan perkhidmatan pelancongan mesra muslim mempunyai sekatan ke atas perkara-perkara yang bertentangan dengan syariah menjadikan wujud salah faham bahawa ia hanya sesuai dan disediakan kepada pelancong muslim sahaja tanpa pelancong non-muslim.

Sedangkan apa sahaja yang berkaitan dengan muslim dari sudut pematuhan syariah dan perkhidmatan pelancongan mesra muslim juga sebenarnya bersesuaian dengan non muslim kerana frasa bagi pematuhan

syariah bagi sesuatu operasi dan penyediaan apa sahaja adalah berasaskan maqasid al-shariah yang bertujuan membawa maslahat dan menolak kemudaratan secara umum tanpa mengira perbezaan agama. Zaini & et. al (2020), selain dari perspektif penjagaan agama, antara aspek yang kadang kala diabaikan ialah melibatkan penjagaan nyawa sedangkan dari hirarki penjagaan nyawa adalah turutan kedua dalam prinsip yang lima ditekankan dari perspektif maqasid al-shariah. Maka penjagaan nyawa adalah bersesuaian dengan semua manusia walau berlainan agama. Sepatutnya apabila sesuatu penyediaan perkhidmatan termasuk konteks pematuhan syariah dan bersifat mesra muslim, ia turut disenangi oleh non muslim sekali kerana soal penjagaan nyawa, akal, keturunan dan harta juga adalah penting kepada mereka. Apa yang membezakan ialah pengasingan dari sudut sesuatu yang halal dimestikan ke atas pelancong muslim serta keselesaan kemudahan untuk pelancong muslim pada mengamalkan aktiviti keagamaan dan ibadah pelancong muslim sahaja tanpa dipaksa ke atas pelancong non muslim.

Menurut Junaidi (2020), beberapa kajian berkaitan cabaran dan strategi berkaitan industri pelancongan mesra muslim yang dijalankan adalah penting untuk mengakui cabaran dalam mempromosikan perkhidmatan pelancongan mesra Muslim serta nilai-nilai dalam penerapannya iaitu :

1. Mengkaji sejauh mana orang memahami konsep mesra muslim.
2. Mengiktiraf kesedaran tentang perkhidmatan mesra muslim.
3. Untuk mengenal pasti cabaran dalam mempromosikan perkhidmatan mesra muslim.

Umat Islam yakin bahawa al-Quran menawarkan hala tuju dalam semua aspek aktiviti manusia termasuk sektor pelancongan (Battour & Ismail, 2015). Trend perkembangan pelancong muslim semakin meningkat dan pelancong muslim sangat sensitif untuk memilih produk dan menggunakan perkhidmatan yang halal (patuh syariah). Selain itu, kesedaran di kalangan muslim meningkat untuk memilih sesuatu produk dan perkhidmatan halal / Islam bagi keperluan mereka daripada pilihan biasa yang ditawarkan sekarang. Oleh itu, beberapa destinasi bukan Islam seperti Jepun, Filipina dan Brazil menawarkan penyelesaian atau pilihan mesra muslim kepada senario yang dilihat bermasalah oleh pelancong muslim (Ahmad Marzuk, Abur & M. Imran, 2020).

3.0 Metodologi

Objektif kajian ini adalah untuk mengetahui apakah cabaran dalam mempromosi perkhidmatan pelancongan mesra Muslim, kandungannya, betapa pentingnya, bagaimana ia dilaksanakan, dan sebagainya berdasarkan sorotan kajian lepas. Selain itu, menganalisis kefahaman orang ramai tentang konsep perkhidmatan pelancongan mesra muslim berdasarkan dapatan kajian lepas bagi mengkaji faktor permintaan terhadap pelancongan mesra Muslim sebagai keutamaan bagi kalangan pelancong muslim khususnya. Tambahan pula, kerana banyak faedah perkhidmatan pelancongan mesra Muslim yang boleh dikaitkan dengan perkhidmatan pelancongan dengan pelancongan halal kerana ia membawa kekuatan fizikal dan rohani kepada kita kerana ia untuk memelihara kehidupan umat Islam dan agama Islam, kerana ia dianggap sebagai patuh kepada Peraturan Islam sebagaimana yang diperintahkan oleh Allah SWT dan bebas daripada sebarang aktiviti yang dilarang kerana menyalahi syariat Islam dan tidak memenuhi bagi objektif maqasid al-shariah. Seterusnya, kajian ini menganalisis kesedaran terhadap perkhidmatan pelancongan mesra muslim bagi memastikan bahawa perkhidmatan pelancongan mesra Muslim adalah salah satu pilihan bagi pelancong Muslim yang perlu mematuhi terma dan syarat perspektif pelancongan Islam, seperti yang ditunjukkan dalam tinjauan literatur di bawah.

Kajian ini meneruskan dan memperluaskan lagi kajian-kajian lapangan terdahulu mengenai isu yang berkaitan perkhidmatan pelancongan mesra muslim. Kajian ini akan melihat penemuan mengenai kepentingan perkhidmatan pelancongan mesra Muslim di negara bukan Islam juga. Mengenal pasti prosedur dan pelaksanaan perkhidmatan pelancongan mesra Muslim terpakai. Walaupun data sekunder yang berkaitan dengan pengetahuan perkhidmatan mesra Muslim dan peraturannya dalam perspektif Islam digunakan untuk mengumpul maklumat lanjut, domain perkhidmatan pelancongan juga dimasukkan kerana ia berada dalam keadaan yang sama.

Bagi mencapai objektif kajian ini, reka bentuk bagi metodologi kajian ini ialah menerusi pendekatan penyelidikan kualitatif. Penyelidikan kualitatif ini digunakan bagi kesesuaian dapatan-dapatan kajian menerusi kajian kepustakaan dengan menganalisis kandungan dan dokumen daripada artikel penerbitan, kertas kerja dan jurnal penyelidikan. Seterusnya, dapatan-dapatan yang diperolehi akan digabungkan bagi menganalisis semua data berdasarkan sorotan kajian lepas seterusnya memberikan perbincangan sebagai kesimpulan bagi tajuk yang

Kepentingan Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim di Malaysia

berkaitan dengan kepentingan penyediaan perkhidmatan pelancongan mesra muslim secara holistik.

4.0 Dapatan Dan Perbincangan

4.1 Kefahaman Orang Ramai Tentang Konsep Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim

Realitinya, terdapat banyak aduan pengguna berkaitan perkhidmatan hospitaliti halal atau dikenali sebagai perkhidmatan pelancongan mesra muslim. Ini termasuk kemudahan bercampur untuk kedua-dua jantina, menghidangkan makanan tidak halal, kebanyakannya pekerja non muslim dan sebagainya. Tambahan pula, pelancong dari negara lain yang tidak begitu mengetahui tentang halal harus bimbang kerana kekurangan sensitiviti sesetengah pemain industri seperti beberapa restoran milik orang Islam tidak mempunyai pensijilan halal tetapi hanya terdapat ayat-ayat al-Quran terpampang di dinding restoran. Segelintir umat Islam keliru dengan status pensijilan Halal di premis tersebut kerana petikan atau ayat al-Quran boleh menimbulkan salah faham dan menimbulkan kekeliruan. Ini bermakna, untuk mengelakkan salah faham pada masa hadapan tentang perkhidmatan mesra muslim, konsep itu mesti difahami oleh pelancong dan juga penyedia perkhidmatan. Justeru, adalah amat penting untuk mengkaji kefahaman dari sudut pengguna terhadap konsep mesra Muslim bagi memastikan ia mesra pengguna dan bebas daripada masalah sebegini.

Untuk memahami kemudahan mesra muslim dari perspektif umat Islam adalah penting kerana kajian perkhidmatan dan kemudahan tertentu destinasi akan memberikan pandangan atau / dan petunjuk yang boleh membantu pemasar destinasi dalam mempromosikan dan membangunkan destinasi tersebut (Haliza, 2018). Terma mesra muslim digunakan adalah untuk menggambarkan perkhidmatan, kemudahan atau tempat, bagi memastikan asas kepada semua tuntutan yang melibatkan hal keagamaan dan ibadah pelancong muslim diambil kira bagi memudahkan pelaksanaan secara selesa dan aman. Perkataan "perkhidmatan / kemudahan mesra muslim" lebih diterima, walaupun mesra halal mungkin juga membawa maksud yang sama. Sepanjang 20 tahun yang lalu, perubahan telah dibuat kepada kedua-dua tingkah laku dan ciri-ciri pelancong muslim. Mereka semakin mencari tempat dengan tahap perkhidmatan tinggi yang memenuhi keperluan unik mereka. Di samping itu, permintaan utama pelancong muslim telah diiktiraf sebagai keperluan berasaskan kepercayaan iaitu status halal bagi setiap produk yang disediakan dan pematuhan syariah pada aktiviti yang dijalankan. Sebahagian daripada keperluan ini berdasarkan pelancong muslim, adalah berbeza-beza tahap kepentingan dan keperluannya. Namun secara asas, permintaan utama pelancong muslim adalah terhad untuk mengambil hanya yang dijamin "halal", terutamanya apabila mereka melancong ke luar negara. Halal adalah istilah yang digunakan untuk membimbing semua orang Islam dan digunakan untuk menunjukkan segala yang dibenarkan atau dibenarkan oleh undang-undang syariah.

Untuk menampung populasi umat Islam yang semakin berkembang serta mempengaruhi jumlah pelancong muslim dalam negara dan ke luar negara, sektor pelancongan mesti merancang menyediakan produk yang halal dan perkhidmatan pelancongan yang mesra muslim (seperti rancangan makan Ramadan, surau di lapangan terbang dan kawasan awam). Oleh itu, adalah memadai bagi penyediaan perkhidmatan ini untuk dapat memenuhi beberapa perkara asas jika tidak semua keperluan pelancong Muslim seperti penyediaan makanan minuman yang halal dan aktiviti yang patuh syariah serta kemudahan untuk mereka beribadah seperti berwuduk, solat dan membaca al-Quran di negara-negara yang mereka pergi melancong. Dalam senario sebegini, idea perkhidmatan hospitaliti mesra muslim perlu difikirkan untuk penyediaan yang lebih baik dan meluas semua pemain industri pelancongan, agar ia memberikan kemudahan dan keselesaan kepada pelancong muslim dan non muslim yang datang melancong.

Sesebuah hotel boleh dianggap patuh syariah sekiranya ia beroperasi selaras dengan prinsip syariah dan menyediakan makanan dan minuman halal selain memastikan setiap aspek operasi hotel mematuhi piawaian tersebut (Ahmad Marzuk & et al. 2020). Apa-apa sahaja yang boleh mencederakan orang atau menyebabkan ketidakadilan, termasuk layanan yang tidak adil, harus dihapuskan. Ini kerana aspek keselamatan pelancong juga amat penting dalam memastikan elemen pelancongan Islam atau mesra muslim terpakai untuk semua pelancongan yang pelbagai agama sebagaimana yang dikehendaki menerusi penjagaan nyawa dalam maqasid al-shariah (Haliza, 2019 & Zaini, et al 2020). Untuk tinggal di hotel, seseorang itu perlu membayar perkhidmatannya. Para tetamu mempunyai hak untuk mendapatkan nilai yang sama sebagai pertukaran untuk pembelian mereka, seperti yang dilakukan oleh pembeli. Sebagai contoh, menerima perkhidmatan dan kemudahan patuh syariah sebagai tetamu adalah sesuatu yang mereka dibenarkan. Hasilnya, pengurusan hotel mesti mematuhi kesucian kontrak dengan penuh integriti demi menjaga kebajikan rakyat.

Pemilik restoran mesti memberikan penekanan yang lebih kepada kualiti produk apabila pelanggan menjadi lebih mewah, yang memerlukan tumpuan kepada produk halal dalam perkhidmatan, makanan dan

minuman. Idea *Halalan Toyyiban* (dibolehkan dan baik untuk dimakan) berfungsi sebagai asas kepada restoran halal, yang menyediakan makanan dan minuman mengikut prinsip hukum Islam, juga dikenali sebagai syariah. *Halalan Toyyiban* merujuk kepada proses pengeluaran makanan dari ladang (penyembelihan haiwan) melalui penghantaran makanan, yang merangkumi penyediaan dan persembahan (contohnya, menggunakan produk bebas khinzir dan alkohol, serta kebersihan makanan), seperti yang ditetapkan oleh syariah. Jaminan bahawa makanan yang mereka ambil adalah halal adalah yang paling dicari oleh pelancong muslim. Apabila logo Halal atau pensijilan Halal kelihatan, pelancong muslim akan berasa selamat untuk menjamu selera di sana. Selalunya, apabila pelancong muslim membandingkan kualiti sesuatu perkhidmatan, mereka banyak memikirkan soal halal termasuk aspek kebersihan dan kualiti makanan. Untuk restoran yang menyajikan makanan halal, keselamatan makanan dan kebersihan adalah komponen penting dalam kecemerlangan perkhidmatan kerana Islam itu sendiri merupakan agama yang sangat menekankan dan menggalakkan kebersihan. Maka soal kebersihan dan keselamatan dan kualiti masakan juga adalah bersesuaian dengan pelancong non muslim.

4.2 Kesedaran Terhadap Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim

Disebabkan kemungkinan peningkatan kalangan pelancong muslim ke luar negara, sektor pelancongan dalam Islam semakin berkembang dari dalam negara Islam semata-mata kepada pelaksanaan yang bersifat global. Ia menggambarkan bahawa kriteria perkhidmatan pelancongan mesra muslim perlu diberikan perhatian yang serius oleh negara bukan Islam bagi menarik pelancong muslim datang ke negara mereka sekaligus menjana ekonomi negara mereka dengan kerancakan kedatangan pelancong dari luar negara. Pelancongan dalam Islam menerusi kriteria pelancongan mesra muslim menjadi alternatif utama kepada idea pelancongan massa, kerana menggabungkan asas kemudahan beribadah dan keseronokan dalam pengembaraan sepanjang pelancongan di sesebuah negara atau tempat. Malahan dalam Islam sendiri, umat Islam digalakkan untuk berjalan atau melancong ke serata dunia bagi pelbagai tujuan seperti pendidikan, sosial dan budaya, pemerolehan maklumat, interaksi sosial, penyebaran iman, dan keseronokan dan penghayatan ciptaan Allah. Memandangkan trend pelancongan kalangan pelancong Muslim yang semakin meningkat di seluruh dunia, beberapa negara bukan Islam sedang berusaha untuk memberikan pengalaman pelancongan yang selesa kepada umat Islam. Sebagai contoh, pelancong Muslim memilih Jepun sebagai destinasi popular dan menarik (Salleh, N.Z.M, Nor, R.M, et.al, 2019). Menyedari keperluan itu, Jepun menyusun semula sektor pelancongannya untuk memenuhi keperluan umat Islam dengan lebih baik. Jepun telah melakukan usaha yang gigih untuk memenuhi kriteria pelancongan halal.

Memenuhi kriteria pelancongan mesra muslim adalah penting, terutamanya di negara-negara yang mempunyai budaya sejarah yang kaya dan pelbagai tarikan yang unik bagi menarik pelancong muslim datang ke negara mereka. Perkhidmatan pelancongan mesra muslim sekaligus menghormati sensitiviti pelancong muslim yang peka dan cakna soal keagamaan dan status halal dalam makan minum secara asasnya di samping ia juga bersesuaian secara fitrah bagi pelancong non muslim. Pelancong muslim akan mudah datang melancong di samping berasa selesa dan aman ke tempat pelancongan tanpa perlu gusar dan gelisah memikirkan hal-hal yang berkaitan keagamaan dan isu halal. Kurangnya kefahaman dan pengetahuan dalam kalangan penyedia perkhidmatan pelancongan mesra muslim sama ada dalam negara atau luar negara merupakan masalah yang membantutkan keinginan pelancong muslim untuk mengembara atau datang melancong ke sesebuah negara.

Ab Hamid, Abdul Aziz, Abd Rahman, dan Ali (2018) menyatakan bahawa pelancong dari negara lain yang datang ke Malaysia tidak perlu bimbang kerana kawalan dari sudut status halal bagi penyediaan makanan dan minuman memerlukan kepada pensijilan Halal yang dikuatkuasakan oleh Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM). Malah, restoran yang tidak memiliki sijil Halal JAKIM akan turut diragui oleh masyarakat muslim tempatan sekalipun restoran ditampal dengan ayat-ayat al-Quran di dinding restoran. Ini menunjukkan tahap kawalan dan kepekaan mengenai status halal sesebuah restoran sangat dikawal menerusi sijil Halal serta kepekaan yang sudah menjadi kebiasaan kalangan masyarakat tempatan sendiri. Sekaligus membantu pelancong muslim untuk mencari makanan dan minuman halal lebih mudah. Dalam penyediaan pelancongan mesra muslim di Malaysia walaupun terdapat banyak cabaran namun banyak usaha telah dipertingkatkan bagi memastikan kriteria perkhidmatan pelancongan mesra muslim peluang tercapai seperti perkhidmatan dan kemudahan mesra muslim, makanan halal, perkhidmatan hospitaliti, kemudahan surau dan tandas mesra air.

Semua perkhidmatan dan kemudahan berkaitan pelancong yang mematuhi undang-undang syariah telah ditakrifkan sebagai pelancongan mesra muslim, dengan tumpuan kepada penginapan, makan dan acara berkaitan perjalanan. Skop pelancongan mesra muslim termasuk meluaskan pasaran global untuk barangan dan perkhidmatan berkaitan pelancongan mesra muslim, trend pemasaran untuk barangan dan perkhidmatan ini, serta dasar kerajaan yang menggalakkan pelancongan mesra muslim (Ab Hamid & et. al, 2018). Memandangkan produk halal terkenal dengan kecemerlangannya dan perniagaan halal telah memupuk

Kepentingan Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim di Malaysia

persekitaran yang menggalakkan rasa hormat antara satu sama lain dan komunikasi terbuka, produk dan perkhidmatan halal menjadi semakin popular di kalangan orang dari semua agama dan ideologi. Sambil mengekalkan tahap pengalaman yang ditawarkan kawasan itu kepada tetamu lain, barangan dan perkhidmatan mesra muslim (seperti surau di lapangan terbang dan ruang awam dan penyediaan makanan minuman yang tiada alkohol) harus dimasukkan dalam reka bentuk destinasi pelancongan dalam Islam. Aktiviti paling penting yang harus mematuhi piawaian syariah ialah penginapan hotel. Kebanyakan masa, kemudahan hotel seperti gim, spa dan kolam renang dibuat untuk digunakan oleh pelawat lelaki dan wanita, jadi ia mesti dipisahkan. Ini penting untuk mengelakkan sebarang salah faham atau masalah yang mungkin timbul kemudian. Di Malaysia, Bahagian Hab Halal di bawah JAKIM dan Pusat Pelancongan Islam (ITC) telah bekerjasama membangunkan program bagi pembekal barangan dan perkhidmatan industri pelancongan mesra muslim mengenai pensijilan dan penyeragaman Halal.

Salah satu destinasi pelancongan Muslim terkemuka di dunia, Malaysia menawarkan pelbagai kemudahan dan perkhidmatan yang memenuhi keperluan umat Islam. Salah satu komponen utama pembangunan pelancongan mesra muslim ialah makanan halal. Ini kerana makanan halal mestilah selamat dan bebas daripada kontaminasi selain sah. Selain mengikut prinsip agama mereka, 75% orang Islam memutuskan untuk makan hanya masakan halal semasa mereka dalam perjalanan kerana mereka percaya ia lebih sedap, bersih dan lebih sihat. Ketersediaan dan kebolehcapaian makanan halal adalah salah satu aspek Islam yang paling penting dalam tempat percutian Islam. Umat Islam akan mengambil kira isu-isu seperti ketersediaan makanan halal, hiburan konservatif, dan ketersediaan tandas berasingan untuk lelaki dan wanita semasa melancong. Penubuhan kedai makan dan kedai makanan halal baharu boleh menenangkan pelancong muslim dan meredakan kebimbangan mereka tentang masakan halal di rantau ini. Hasil daripada mendapat pensijilan halal daripada Jabatan Kemajuan Islam Malaysia, terdapat banyak restoran dan kafe halal di Malaysia yang hanya menyediakan makanan halal. Keperluan pelancong muslim termasuklah ketersediaan masakan halal, surau, tempat hiburan yang berasingan, dan ketiadaan alkohol, perjudian dan saluran dewasa.

Disebabkan wujudnya piawaian Halal yang berada di bawah pengawasan dan kawalan kerajaan, industri pelancongan Islam Malaysia mampu mengangkat dan meletakkan dirinya sebagai destinasi tersendiri di kalangan negara lain. Salah satu faktor utama yang menyumbang kepada pengunjung Islam yang berkunjung ke Malaysia berasa seperti di rumah adalah kemudahan mereka mendapatkan makanan halal. Terdapat hampir semua masakan dan pilihan makanan segera boleh diakses. Satu lagi bidang yang mempunyai keupayaan untuk menawarkan pelbagai peluang kepada orang ramai dan pelancong adalah sektor makanan halal, kerana mungkin terdapat peluang untuk orang ramai dan industri makanan untuk menjalani kehidupan yang baik dalam sektor restoran dan makanan yang disahkan halal.

Selain itu, menyediakan makanan, minuman dan penginapan untuk pelawat yang menginap untuk tempoh yang singkat atau berpanjangan di tempat seperti hotel, resort, rumah penginapan, homestay atau lokasi lain untuk riadah, perniagaan atau mesyuarat adalah tindakan keramahan. Secara ringkasnya, hospitaliti menerangkan interaksi antara tetamu dan hos. Sebaliknya, industri hospitaliti merujuk kepada perniagaan atau organisasi yang menawarkan makanan, minuman dan/atau penginapan kepada orang yang "jauh dari rumah". Dalam nada yang sama, Perkhidmatan Hospitaliti Mesra Muslim (MFHS) termasuk tindakan hospitaliti dalam mengalu-alukan pelawat atau pelanggan dalam konteks perniagaan kontemporari dan memenuhi keperluan asas mereka, seperti makanan, minuman, dan penginapan, dengan keperluan tambahan untuk menampung mereka. keperluan agama, seperti kemudahan solat dan makanan yang memenuhi diet agama mereka (halal), misalnya, bebas daripada sebarang bahan yang tidak dibenarkan oleh agama Islam. Perkhidmatan Hospitaliti Mesra Muslim ialah barangan atau perkhidmatan dalam sektor pelancongan dan pelancongan yang disediakan atau menawarkan penginapan yang sesuai untuk pengembara Muslim dan dikawal oleh peraturan syariah. Syarikat penerbangan, hotel, hiburan, kesihatan dan kesejahteraan, pengangkutan dan perkhidmatan makanan adalah semua contoh layanan mesra Muslim dan perkhidmatan dalam konteks perniagaan moden.

Dengan memberikan tetamu maklumat yang menjelaskan identiti Islam mereka atau dengan memberitahu mereka bahawa kemudahan surau disediakan, majoriti hotel di Timur Tengah adalah mesra halal. Lokasi yang bersih di dalam kawasan hotel yang dikhaskan untuk solat dan solat Jumaat adalah kemudahan yang penting. Ruang solat yang berkualiti tinggi mesti mempunyai kebolehcapaian yang sesuai dan perkhidmatan sokongan pengembara. Ini termasuk pelancong yang diklasifikasikan sebagai orang kurang upaya (OKU) kerana mereka juga merupakan sebahagian daripada penduduk yang memerlukan bantuan. Mereka berhak mendapat peluang dan hak yang sama seperti ahli masyarakat lain untuk hidup. Pengasingan jantina adalah perkara biasa di banyak ruang solat.

Jika kemudahan yang disediakan tidak selamat, tidak bersih atau tidak selesa seperti surau, tandas,

penginapan, tempat riadah dan sebagainya akan wujudnya rasa tidak berpuas hati kalangan penggunaan dari pelancong mahupun masyarakat tempatan. Oleh itu, bagi pihak berkepentingan dalam industri pelancongan, garis panduan standard yang menangani reka bentuk susun atur dengan pertimbangan untuk ruang solat serta ruang wuduk untuk pengguna wanita adalah penting. Kemudahan sokongan untuk kemudahan-kemudahan awam harus mematuhi piawaian tertentu untuk tingkah laku, fungsi dan teknologi. Di sisi lain, salah satu kesulitan yang dihadapi dengan kemudahan solat ialah memastikan keselamatan dan keselamatan semasa solat. Ini kerana ada penyediaan ruang solat yang sangat sempit yang menjadikan penggunaan sangat terhad dalam satu-satu masa serta menimbulkan rasa tidak selesa ketika beribadah.

Selain itu, kemudahan yang melibatkan bilik air sangat penting untuk dijaga dari sudut kebersihan dan keselamatannya. Kemudahan bilik air perlu disediakan dalam gaya reka bentuk universal yang mampu memenuhi keperluan pelbagai golongan selain dari gender antara lelaki dan perempuan, faktor kemudahan golongan OKU dan tempat salin lampin turut perlu diberikan perhatian. Ciri-ciri yang paling penting bagi kemudahan tandas di kawasan pelancongan adalah yang memenuhi hak dan keperluan orang tua, orang kurang upaya (OKU) dan penukaran lampin bayi. Jika tidak, ia turut memberikan kesan negatif pada maksud perkhidmatan pelancongan mesra muslim kerana ia tidak mencapai maksud keselesaan dan rasa aman oleh pengguna kemudahan tersebut.

4.3 Cabaran dalam Mempromosikan Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim

Perkhidmatan pelancongan patuh syariah di seluruh dunia menghadapi kesukaran melaksanakan perkhidmatan hospitaliti mesra muslim di tempat penginapan mereka kerana pemahaman yang berbeza mengenai penginapan halal dan tahap amalan dalam Islam. Kesedaran adalah punca utama kerana kesedaran adalah satu keperluan bagi sektor penyumbang ini untuk memahami sepenuhnya genggamannya perkhidmatan mesra muslim. Mereka dikehendaki mengakui kepentingan perkhidmatan ini kepada pelancong muslim sekalipun penyedia kemudahan dari kalangan non muslim. Penyedia kemudahan kalangan non muslim perlu tahu bahawa sektor pelancongan mesra muslim adalah sektor yang sangat menguntungkan dan bermanfaat untuk semua agama jika dilaksanakan dengan tahap yang lebih baik dan mendapat kepuasan oleh pelancong yang datang.

Selain itu, salah satu cabaran lain dalam mempromosikan atau menyesuaikan perkhidmatan ini ialah penyeragaman dan pensijilan. Pensijilan halal mungkin dianggap sebagai proses yang rumit namun sangat penting. Dalam erti kata yang luas, perlu menyesuaikan diri dengan perubahan menjadi operasi mesra muslim misalnya berhubung dengan pengusaha hotel yang ingin menikmati operasi mesra muslim, mereka mungkin menghadapi pelbagai cabaran, salah satunya adalah untuk dapat mengasingkan pemisahan bilik dan lantai untuk lelaki, wanita dan keluarga kerana ia mungkin merumitkan perancangan dan kapasiti serta kesan pada reka bentuk dan dalaman.

Bilangan pekerja, lelaki dan perempuan, mesti dimaksimumkan untuk menjamin produktiviti dan standard perkhidmatan yang tinggi. Kesukaran yang dihadapi pemilik hotel ialah mereka mesti menenangkan pelancong muslim dan non muslim bagi mengelakkan sebarang pertikaian yang timbul antara mereka. Tambahan pula, ramai pemilik hotel menegaskan bahawa mematuhi keperluan mesra muslim ini akan meletakkan mereka dalam bahaya mengasingkan pelawat non muslim, yang akan menyebabkan mereka kehilangan perniagaan dan tempahan. Disebabkan perbelanjaan melaksanakan dasar sedemikian, mempunyai kolam renang atau gim yang berasingan untuk lelaki dan wanita menimbulkan masalah besar bagi hotel yang sedang beroperasi.

Dalam kebanyakan kes, khususnya di kebanyakan negara OIC, kekurangan produk pelancongan mesra muslim adalah fakta yang tidak boleh disangkal. Oleh itu, ini hanyalah salah satu inisiatif terbaik daripada industri untuk menyediakannya kerana pengguna yang sudah dijamin dengan pembangunan perkhidmatan mesra muslim. Kesimpulannya, untuk mengatasi dan menghadapi cabaran ini, pertama sekali ialah dengan mengadakan kempen yang mempromosikan perkhidmatan mesra muslim serta pada masa yang sama, penyediaan tersebut mestilah bersesuaian untuk pelbagai penganut agama selain Islam juga, yang akan mengubah pemikiran non muslim bahawa perkhidmatan ini adalah inklusif dan tidak tertakluk kepada pelancong muslim semata-mata. Dalam erti kata yang lain, kemudahan perkhidmatan pelancongan mesra muslim mesti menitik beratkan manfaat kepada semua.

Di samping itu, ia akan dapat meyakinkan pelabur dan pemain industri ini bahawa perkhidmatan mesra muslim berpotensi meningkatkan peluang pendapatan dan lebih menguntungkan kerana terdapat peningkatan statistik dalam pelaksanaan jenis perkhidmatan ini, khususnya dalam sektor pelancongan. Menjelang tahun 2025, satu pertiga daripada penduduk dunia ialah dari kalangan umat Islam. Justeru, Al-Hamarneh (2012)

Keperluan Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim di Malaysia

menyarankan agar negara Islam terutamanya memfokuskan kepentingan pemasaran kepada pelancongan intra-Muslim sebagai sasaran pasaran dan destinasi pelancongan. Pelancong muslim juga dijangka akan mencapai 98 juta pada 2020 dan berdasarkan kepada Laporan Thomson Reuters pula menyatakan pasaran dari pelancongan Muslim ini akan menjana pendapatan AS\$243 bilion (RM1.043 trilion) menjelang 2021 (Berita Harian, 29 September 2017). Prestasi sektor pelancongan Malaysia ditentukan oleh bilangan pelancong asing sama ada kalangan muslim dan non muslim. Emiriah Arab Bersatu (UAE) dan Malaysia adalah dua negara yang mempunyai ekosistem pelancongan mesra muslim yang paling maju menurut indeks pelancongan mesra muslim. Malaysia menawarkan janji, khususnya dalam bidang pengangkutan, penginapan, dan pembekal hospitaliti, serta dalam bidang makanan dan minuman, ejen pelancongan, dan infrastruktur hiburan dan tarikan. Sejak itu, terdapat penekanan yang lebih besar terhadap barangan dan perkhidmatan yang disediakan oleh sektor pelancongan, khususnya dalam mempromosikan pelancongan mesra Muslim.

Sejak awal pengenalan pengusaha hotel pematuhan syariah, ini selaras dengan pelancongan Islam atau pelancongan mesra muslim yang telah menarik perhatian banyak negara dan pemain dalam perniagaan itu. Pelancongan mesra muslim ialah salah satu sektor perkhidmatan yang memberi tumpuan kepada penawaran perkhidmatan dalam industri pelancongan dan perhotelan, yang sangat menekankan aktiviti penginapan, makan dan perjalanan yang berkaitan. Semua perkhidmatan ini berasaskan pematuhan syariah dengan matlamat untuk memuaskan pelancong yang mencari perkhidmatan pelancongan mesra muslim. Walau bagaimanapun, frasa "pelancongan mesra Muslim," mula muncul selepas 9/11 dan ketika Islamofobia merebak ke seluruh dunia (Ahmad Marzuk, Abur & M. Imran, 2020).

Banyak negara sama ada negara Islam atau negara bukan Islam melakukan perancangan dan tindakan untuk memanfaatkan pasaran khusus ini dalam sektor pelancongan, tetapi mereka tidak dapat mencapai kata sepakat mengenai satu frasa yang boleh menggambarkan dengan tepat melibatkan sektor pelancongan Islam. Istilah "pelancongan halal" dan "perjalanan halal" digunakan oleh negara-negara seperti Jepun, Korea Selatan, Taiwan, dan terbaharu China untuk menarik pelancong muslim. Sementara negara-negara seperti Malaysia, Indonesia, Brunei, dan mereka yang berada di rantau Anggota Majlis Kerjasama Teluk (GCC) juga gagal menyebarkan frasa tersebut ke seluruh dunia. Akibatnya, Malaysia mencipta istilah "*Muslim Friendly*" (mesra muslim) untuk memenuhi keperluan pengembara Islam serta memberikan barangan dan perkhidmatan yang sama yang boleh dinikmati oleh semua orang, termasuk bukan Islam. Ini adalah sebagai inisiatif negara-negara yang dihormati dalam menyebarkan sifat-sifat Islam ke dalam industri besar yang harus terus dilakukan bagi mengatasi sepenuhnya cabaran yang masih kita hadapi ini.

Kesimpulannya, antara cabaran dalam pelancongan mesra muslim ialah cara untuk menyebarkan berita tentang pelancongan mesra muslim dan meningkatkan kesedaran mengenainya di kalangan semua pelancong di Malaysia. Media interaktif, seperti aplikasi internet, telah dibangunkan untuk memudahkan proses dan penyediaan pengembara untuk mengikuti perkembangan sektor yang pesat ini. Pengurusan pembangunan mampan memberikan halangan kedua kepada pembangunan pelancongan mesra muslim. Majoriti pemegang kepentingan pelancongan mesra muslim Malaysia kini mengamalkan perkhidmatan pematuhan syariah dan mesra muslim apabila menyediakan perkhidmatan mereka berikutan permintaan yang meluas untuk kemampanan. Mengenai sebarang rujukan di kalangan pemegang kepentingan dan pemain dalam perniagaan, Islamic Tourism Centre (ITC) dianggap sebagai pakar hospitaliti dan pelancongan Islam di Malaysia.

Cabaran seperti pergantungan kepada ekonomi negara, integrasi, dan globalisasi juga memainkan cabaran penting dalam pelancongan mesra muslim dalam pembangunan ekonomi. Memandangkan sektor pelancongan merupakan salah satu penyumbang utama kepada KDNK negara, adalah juga penting untuk kerajaan menyelesaikan semua masalah dan mengatasi halangan pelancongan mesra muslim. Isu sumber manusia dan organisasi dalam pelancongan mesra muslim adalah masalah yang paling biasa, justeru kerajaan juga harus menjadi salah satu penyumbang utama dalam membantu menyelesaikan isu industri yang serupa seperti ini.

4.4 Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim Dari Konteks Mencapai Maqasid al-Shariah

Syariah Islam diturunkan oleh Allah SWT bertujuan untuk memberi kebaikan dan menolak kemudaratan kepada manusia. Setiap peraturan yang terkandung dalam syariah mempunyai tujuan dan maksudnya yang tersendiri. Sarjana Islam menggambarkan syariah sebagai rahmat, membawa masalah kepada semua serta mempunyai hikmah yang bersifat menyeluruh (Mohamad Zaidi Abdul Rahman, 2015). Inti pati perbahasanmaqasid syariah berkait rapat dengan usaha mengenal pasti tujuan di sebalik pensyariatannya sesuatu hukum syariah sama ada melalui pernyataannya secara jelas dalam al-Quran atau melalui takwilan yang terkandung dalam mesej-mesej qurani (Mohd. Farid Mohd Shahrani, 2018). Termasuklah dalam konteks pelancongan, perkara yang berhubung

dengan maqasid al-shariah adalah sesuatu yang perlu ditekankan agar keindahan syariat Islam serta objektif bagi sesuatu pelaksanaan Islam dapat dicapai dengan baik.

Menerusi perkhidmatan pelancongan mesra muslim dari sudut menyediakan makanan dan minuman halal lagi toyyib maka ia boleh dirujuk sebagai penjagaan nyawa dalam maqasid al-shariah (Haliza, 2019 & Zaini, et al 2020). Ini sudah pasti kerana makanan yang halal lagi toyyib sememangnya memberikan kesihatan. Begitu juga dengan larangan penyediaan minuman yang memabukkan maka ia boleh dirujuk sebagai memelihara akal dalam maqasid al-shariah. Kesan dari minuman memabukkan amat jelas kemudaratan. Ia boleh mengakibatkan pergaduhan, hubungan seksual tanpa sedar, serta membahayakan nyawa orang lain jika pemabuk dalam keadaan memandu. Jelas menerusi apa yang dicapai menerusi maqasid al-shariah Ini dari aspek keselamatan pelancong dan juga sekitar mereka.

Begitu juga penyediaan hospitaliti yang lengkap dan menjamin keselamatan maka ia juga merujuk kepada memelihara harta dan nyawa dalam maqasid al-shariah. Ia dapat memastikan kesesuaian bahkan keselamatan pelancong yang datang di mana selain dari pelancongan bagi kerehatan minda dan hiburan, kebajikan sepanjang pelancongan terjamin. Ia akan memberikan kepuasan penuh kepada pelancong kerana merasakan berbaloi dengan bayaran yang diberikan bagi pakej pelancongan yang disertai. Hasilnya, pengurusan bagi perkhidmatan pelancongan adalah dilihat sebagai mesra muslim yang tidak hanya pada nama tetapi juga terbukti pada menjaga kebajikan pelancongan berdasarkan kepada maqasid al-shariah.

Malah yang lebih utama sekali ialah perkhidmatan pelancongan mesra muslim juga menjadi medan dakwah kepada pelancongan non muslim yang datang ke Malaysia. Perkhidmatan yang terbaik dan menjamin kebajikan sepanjang pelancongan akan menjadikan pelancong non muslim berfikir mengenai sistem dalam Islam pada konteks pelancongan. Malah perkara ini boleh diambil pengajaran dari firman Allah pada ayat 6 yang bermaksud : *“Dan jika seorang diantara orang-orang musyrikin itu meminta perlindungan kepadamu, maka lindungilah dia supaya dia sempat mendengar firman Allah, kemudian hantarkanlah dia ke tempat yang aman baginya. Demikian itu disebabkan mereka kaum yang tidak mengetahui”*. Perkara ini dapat dirujuk menerusi memelihara agama pada maksud menyebarkan dakwah Islam dalam maqasid al-shariah.

5.0 Kesimpulan

Amat penting dan berfaedah untuk melaksanakan perkhidmatan pelancongan mesra muslim di Malaysia serta seluruh negara kerana pelancong mungkin datang dari pelbagai agama khususnya penganut agama Islam. Ini adalah untuk memudahkan pelancong muslim khususnya melancong ke negara bukan Islam dan merasai selesa serta aman apabila perkhidmatan pelancongan yang disediakan adalah mematuhi pematuhan syariah dan mesra muslim. Tambahan pula, perkhidmatan pelancongan yang mesra muslim juga memberikan keselesaan dan keamanan kepada pelancong non muslim kerana Islam itu merupakan agama yang universal dan bersesuaian dengan fitrah kemanusiaan dari sudut kebajikan, keselamatan serta keamanan.

Penyediaan perkhidmatan mesra muslim di negara bukan Islam hakikatnya juga boleh meningkatkan ekonomi negara mereka kerana populasi penduduk muslim di seluruh dunia adalah tinggi dan trend menunjukkan peningkatan dalam pelancongan seluruh dunia kalangan pelancong muslim yang tidak hanya ke negara Islam malah ke negara bukan Islam ekoran tarikan-tarikan semasa sebagaimana negara Jepun, Korea dan China yang mendapat kemasukan pelancong muslim yang ramai saban tahun selain dari negara Eropah. Titik permulaan penyediaan perkhidmatan pelancongan mesra muslim mestilah bermula dari terminal lapangan terbang atau pelabuhan di mana kapal berlabuh sebaik sahaja pelancong tiba ke negara yang menjadi destinasi pelancongan. Dengan itu, promosi dengan memasarkan penyediaan perkhidmatan pelancongan mesra muslim di negara tersebut yang dapat menarik perhatian pelancong sebaik sahaja tiba dan memberikan keyakinan untuk berjalan dan mengembara sepanjang dalam tempoh pelancongan ke di tempat-tempat tertentu.

Idea penyediaan perkhidmatan pelancongan mesra muslim ini juga menggabungkan pembangunan mampan, isu global yang mempengaruhi semua aspek kehidupan manusia, termasuk ekonomi, alam sekitar dan sosial. Begitu juga, salah satu sektor utama banyak ekonomi di mana kemampanan menjadi kebimbangan yang semakin meningkat ialah pelancongan. Banyak organisasi dan banyak kajian telah mentakrifkan pelancongan mampan. Selain itu, pelancongan halal, yang sering dikenali sebagai pelancongan Islam atau pelancongan yang bertolak ansur dengan umat Islam, merupakan idea yang agak baru dalam sektor pelancongan yang mempunyai beberapa kemungkinan menarik untuk meningkatkan pertumbuhan ekonomi. Adalah penting untuk menentukan pelancongan halal dan halal, serta konsep masing-masing. Kesimpulannya, adalah penting untuk Malaysia memberikan penekanan terhadap penyediaan perkhidmatan pelancongan mesra muslim di tahap terbaik dari semasa ke semasa kerana selain menjana dana dan pertumbuhan ekonomi negara dengan kemasukan pelancong

Keperluan Perkhidmatan Pelancongan Mesra Muslim di Malaysia

asing ia turut menjadi medan dakwah secara tidak langsung bagi pelancong non muslim melihat keindahan syariat Islam menerusi perkhidmatan yang dicapai manfaat oleh mereka sepanjang pelancongan.

Rujukan

- Ab Hamid, Abdul Aziz, Abd Rahman & Ali. (2018). Muslim friendly tourism: Concept, practices and challenges in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(11), 355-363.
- Ahmad Marzuk Shaary, Abur Hamdi Usman, Mohammad Imran Ahmad. (2020). Pelancongan Sebagai Faktor Penyebaran Islam Dalam Mendepani Cabaran Revolusi Industri 4.0 (IR 4.0). Hlm. 16-27. Bab 1 : Isu-isu Kontemporari Pengajian Islam. Selangor : Penerbit FPPI, Kolej Universiti Islam Selangor (KUIS).
- Akyol M. & Kilinc, O. (2014). Internet and Halal Tourism Marketing. *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 9/8 Summer 2014, pp. 171-186.
- Al-Hamarneh. 2012. Islamic tourism: A long term strategy of tourist industries in the Arab world after 9/11? . <http://www.staff.uni-mainz.de/alhamarn/Islamic%20Tourism%20-%20paper%20for%20BRISMES%202004.htm>
- Anon. (2015). Muslim/Halal Travel Market: Basic Concepts, Terms and Definitions. Singapore: Crescent Rating
- Battour, M., & Ismail, M.N. (2015). Halal tourism: Concepts, practises, challenges and future, *Tourism Management Perspectives*(2015), <http://dx.doi.org/10.1016/j.tmp.2015.12.008>
- Battour, M. (2018). Muslim travel behavior in halal tourism. *Mobilities, tourism and travel behavior-contexts and boundaries*, 3-16.
- Battour, M., Mady, K., Salaheldeen, M., Elsotouhy, M., Elbendary, I., & Boğan, E. (2022). AI-enabled technologies to assist Muslim tourists in Halal-friendly tourism. *Journal of Islamic Marketing*.
- Berita Harian, 29 September 2017. Rebut potensi ekonomi pelancongan Islam.
- Haliza Abdul Rahman. 2018. Potensi dan Cabaran Dalam Memajukan Pelancongan Islam di Malaysia. *Jurnal Sultan Alauddin Sulaiman Shah. Special Issue 2018. Pages : 506-518.*
- Hisyam Sabri, Latifah Mustafa, Khairil Faizal Khairi, Mohamad Yazis Ali Basah, Junaidah Abu Seman & Nazratul Aina Mohamad Anwar. (2022). Kriteria Penginapan Dalam Perkhidmatan Hospitaliti Mesra Muslim (PHMM) Bagi Sektor Pelancongan Di Malaysia. *Al-Qanadir : International Journal of Islamic Studies*. Vol. 26. No. 1 (April Issue 2022).
- Irshad, Z. F. A., Sahari, N. H., & Husna, A. (2022). The Concept Of Muslim Friendly Tourism And Its Implementation In Malaysia. *Journal of Fatwa Management and Research*, 27(2-SE), 68-79.
- Jafar Jafari & Noel Scott. (2014). Muslim World and Its Tourism. *Annal of Tourism Research*. Vol. 44. January 2014. Pages 1-19.
- Junaidi, J. (2020). Halal-friendly tourism and factors influencing halal tourism. *Management Science Letters*, 10(8), 1755-1762.
- Khan, M.A., Hashim, S.B., Iqbal, A., Bhutto, M.Y. and Mustafa, G. (2022), "Antecedents of halal brand equity: a study of halal food sector of Malaysia", *Journal of Islamic Marketing*, Vol. 13 No. 9, pp. 1-22.
- Losurdo, R. (2022). A new niche in the Islamic tourism: Muslim friendly tourism. *Journal of Modern Science*, 49(2), 463-481.
- Mohamad Zaidi Abdul Rahman. 2015. Aplikasi Maqasid Al-Syari'ah Dalam Pentadbiran Negara: Satu Tinjauan Sejarah. *Jurnal Fiqh*, (12), 29-56.
- Mohamad Zaini Yahaya, Muhammad Adib Samsudin & Mohd Izhar Ariff Mohd Kashim. (2020). Analisis Standard Hotel Mesra Muslim di Malaysia Berdasarkan Perspektif Maqasid Syariah. *International Journal of Islamic Thought*. Vol. 18 (Disember 2020)
- Mohd. Farid Mohd Shahrhan. 2018. Maqasid Syariah: Keperluan zamandancabaransemasa. Utusan Online. Diambil dari <http://www.utusan.com.my/rencana/utama/maqasid-syariah-keperluan-zaman-cabaran-semasa-1.741844>
- Organisation of Islamic Cooperation (OIC) & The Statistical, Economic and Social Research and Training Center for Islamic Countries (SESRIC). (2017). Strategic Roadmap for Development of Islamic Tourism: In OIC Member Countries.
- Saffinee, S. S. (2022). Muslim-Friendly Sustainable Geo-Tourism (MFS-GT): A Qualitative Study Using the Grounded Theory. *Revelation and Science*, 12(1).
- Salleh, N. Z. M., Nor, R. M., Azmin, N. A. M., Samori, Z., & Anas, N. (2019). Exploring challenges in providing Muslim friendly tourism services in Northern Japan: A case study in Akita prefecture. *Malaysian Journal of Consumer and Family Economics*, 22(4), 42-53.